

# GOSPODARSKI LIST

Glasilo c. kr. kmetijskega društva v Gorici.

Ureduje : Ernest Klavžar.

„Gospodarski List“ izhaja vsaki mesec enkrat na celi pòli; udje c. kr. kmetijskega društva ga dobivajo brezplačno; za vse druge pa stane na leto 1 gld. 20 kr. — Naročnina naj se pošilja c. kr. kmetijskemu društvu, dopisi pa odgovornemu uredniku. Rokopisi se ne vračajo.

Št. 2.

V Gorici 28. februarja 1894.

Leto XIII.

Štev. 229.

## V A B I L O

k rednemu občnemu zboru c. k. kmetijskega društva v Gorici v četrtek dne 29. marca 1894, ob 11. uri predpoldne, kateri bo de v društvenem uradu.

### Dnevni red:

1. Poročilo centralnega odbora o društvenem delovanji v letu 1893.
2. Čitanje in potrditev
  - a) društvenega računa za leto 1893;
  - b) stanja društvenega premoženja dnè 31. decembra 1893;
  - c) društvenega proračuna za leto 1894.
3. Poročilo o porabi državnih podpor za l. 1893 (§. 30 društvenih pravil).

4. Volitev podpredsednika (§. 21 društvenih pravil).
5. Morebitni predlogi.

## C. KR. KMETIJSKO DRUŠTVO.

V Gorici dne 21. februarja 1894.

Predsednik

**CORONINI.**

---

## Društvene zadeve.

**Iz seje glavnega odbora dne 8. februarja t. l.**

---

Predseduje nj. e. France grof *Coronini-Cronberg*; vlado zastopa g. c. kr. namestn. svetovalec Alojzij vitez *Bosizio*. Navzočnih je 13 odbornikov.

Predsednik se spominja pred kratkem umrlega odbornika gosp. Frana *Žepiča*, voditelja slovenskega oddelka deželne kmetijske šole, kateri si je znal sé svojim pohlevnim obnašanjem in sé svojo delavnostjo pridobiti splošno spoštovanje; pravi, da je dal v društvenem imenu položiti venec s primernim napisom na njegovo krsto in vabi odbornike, naj ustanejo v znamenje sožalja. Vsi ustanejo.

Sprejmó se naslednji novi udje: Oskrbništvo morozinskega otoka, grofinja Josipina *Attems* sv. križka rojena grofinja *Mistruzzi*, posestnica v Romansu, Artur baron *Baselli*, posestnik v Marjanu, *Candussi* France r. Josipa, posestnik v Romansu, č. g. *Caneva* Jakob, župnik v Romansu, občina *Fara*, občina *Kal-Koritnica* na Bovškem, občini *Ročini* in *Sužid*, sirarsko društvo v *Bovcu*, *Cosulich* vitez Teofil iz Trsta posestnik v Gradišči, *Dorigo* Izidor posestnik v Skodovaki, dr. *Fratnik* Ernest zdravnik v Gorici, *Girardi* August iz Trsta posestnik v Gradišči, č. g. *Kosec* Josip vikarij v Novakah, *Lapanja* Ivan zemljemerec in posestnik na Po-

nikvah, *Marega* I. K. učitelj na ital. oddelku deželne kmet. šole v Gorici, *Uršulinski samostan* v Gorici, *Perco* Maksimilijan zemljemerec v Gradišči, *Ravasini* Angel iz Trsta posestnik v Gradišči, *Ravnikar* Vekoslav posestnik v Cirknem, *Richter* Martin posestnik v Št. Petru pri Gorici, *Sion* Anton posestnik v Moraru, *Stepančič* Karol posestnik v Temnici in *Uria* Viktor posestnik v Gorici.

Dalje naznači, kako so se izvršile zadnje volitve društvenih odbornikov :

V goriškem kmetijskem oddelku je zopet izvoljen gosp. France pl. *Gironcoli*, na novo sta pa izbrana gosp. Tomaž *Frühaufl* in Herman *Dörfles*; triletno odborniško dobo sta končala gg. Josip *Rubbia* in Cezar *Zuttioni*; v gradiškem kmetijskem oddelku je potrjen dosedanji odbornik g. Jos. Ferd. pl. del *Torre*, in v nadi, da se sprejme novo oglašanih 10 udov — izvolili so udje tega oddelka še družega odbornika v osebi g. Virgilija *Gasparini*-ja. Odbor potrdi to volitev; korminski kmet. oddelek je zopet izvolil svojega zastopnika g. dr. Franca *Waiza* in slednjič je tržiški kmet. oddelek potrdil dosedanje odbornike gg. Lenarta *Bruschina*, vit. Antona *Dottori*-ja in markeza Angela *Fabrisa*.

V cervinjanskem kmet. oddelku neha poslovati odbornik Alfonz *Gortani*, ker se je zmanjšalo število društvenikov.

Novi odborniki se razvrsté v razne odseke glavnega odbora.

Tajnikov namestnik prečita na to poročilo glavnega odbora o društvenem delovanju leta 1893. Iz tega poročila priobčimo tu glavne točke.

Posebno skrb je imelo društvo za povzdigo govedoreje na Goriškem. Leta 1893 smo kupili 12 bikov čiste friburške pasme, ustanovivši ž njimi 12 postaj za plemenitev v občinah Kapriva, Kormin, Fara, Fiumičel, Joaniz, Ločnik, Medeja, Muskoli, Romans, Zagraja, Skodovaka in Tapoljan.

Zdaj imamo v naši deželi 24 takih postaj in sicer razven navedenih 12 z friburškimi plemenjaki še 12 z unterwaldenskimi biki in sicer v Černičah, v Cesti pod sv. Križem, v Kobdilu pri Štanjelu, v Divači, Gabrovici, Kostanjevici na Krasu, Mirni, Molinutu pri Dolenji v Brdih, v Preserju pri Komnu, v Rifenbergu, Števerjanu in Sežani.

Gorska stran je zdaj brez čistokrvnih bikov, ker so zadnji pošli v teku preteklega leta. — Z državno podporo, katere se nadejamo v tekočem letu, ustanovimo tudi v tej pokrajini potrebno število postaj za govejo plemenitev.

Podpore, ki so se podelile sirarskim in mlekarskim društvom na Tolminskem za razno orodje in drugo mlekarsko in sirarsko opravilo in pa za zgradbo novih mlekarnic in stanov, so močno pospešile napredek mlekarstva. Leta 1893 so prejela društva doljansko, bovško, svinensko, zalaz-čadrsko in volčansko, vsa skupaj 1000 gld. podpore, za prihodnje leto pa je predsedništvo predložilo prošnje sedmih društev vis. kmet. ministerstvu.

Te podpore izpodbujajo gibčno delavnost dotičnih društev in zato je videti na gorski strani naše dežele očiten napredek v mlekarstvu in sirarstvu. Mlekarskih in sirarskih društev je uradoma znanih zdaj 18 na Tolminskem in Bovškem, katera so leta 1893 pridelala skupaj približno 964000 kilogramov mleka, podelanega v 24.602 kilogr. masla in 67.686 kilogr. sira — za koji pridelek se je skupilo 54.903 gld. V tem pa ni všteta tista množina blaga, ki se razdeluje med društvenike.

Maslo, ki je izdelujejo nekatera društva, je v kupčiji na jako dobrem glasu ne samo v deželi, ampak tudi na Dunaji, v Trstu, v Pulji in drugod, kamor se izvažajo v čedalje večjih množinah.

V prosep živinoreje je glavni odbor dovolil volčanski občini 100 gld. podpore za zboljšanje travnikov s primernimi gnojili.

Ker je bilo v pretek. letu v obče veliko pomanjkanje piče, je razpravljal glavni odbor, kako bi se mogla od drugod dobiti po zmerni ceni piča za potrebe naših kmetovalcev in je bil sklenil, razpisati skupno naročbo. Toda pozvedovanje po ceni krme ni dovedlo do povoljnega uspeha, kajti od koder koli drugod naročeno blago bi bilo veliko več stalo, kakor domača piča. Zato se je stvar opustila.

O naredbah v korist trtoreji naj povemo, da se je iz trtnice v Šmarjah, kjer so se bile pred 2 leti nasadile nekatere važne vrste ameriških hibridov, razdelilo 861 sajenic (bilf) posameznim trtorejcem okuženih krajev Rifenberg, Šmarje in Štjak, nekoliko se jih je pa odstopilo erarski trtnici za pridelovanje kolči, ki se o svojem času izročé kmet. društvu, da bo ž njimi po svojem spoznanji razpolagalo.

To se je bilo ukrenilo, ker je bila zakupna doba za zemljišče v Šmarjah potekla in je ni kazalo podaljšati.

Tudi v preteklem letu je društvo posojalo občinam škroplilnice, ki so se rabile za zatiranje Peronospore; potem je oskrbelo skupno naročbo potrebnega bakrenega vitrijola in to z izvrstnim uspehom, ker se je bilo oglasilo 526 naročnikov, med katere smo razdelili 100.000 kilogramov blaga, 60.000 kilogramov več, kakor v poprejšnjem letu.

Tudi za dobavo zmletega žvepla je skupna naročba, ki smo jo bili razpisali, privabila 159 trtorejcev, da so si naročili skupaj 35.000 kilogr. pristnega žvepla po primeroma nizki ceni.

Naročniki so bili z blagom jako zadovoljni in sploh je bila ta naročba zlasti manj premožnim posestnikom v veliko korist.

Slednjič je društvo poskusilo tudi skupno naročbo na umetna gnojila razne vrste, katera se je povojno sponesla. Thomasove žlindre moke se je n. pr. lani naročilo 110.000 kilogr., — 60.000 kilogr. več, kakor v poprejšnjem letu.

Kmetovalcem kaže po vsakem načinu, da se v obilnem številu deleže takih skupnih naročb, ker dobé blago, za kojega pristnost garantuje društvo, po veliko nižih cenah, kakor bi si ga mogli sami priskrbeti, kar je čisto naravno; kajti društvu, koje naročuje velike množine skupaj, dovoljujejo se povsod niže cene, kakor posameznim naročnikom, zraven tega pa skrbi ono za to, da se mu vozina, kolikor možno olajša, česar posameznik za male množine ne more doseči.

Z državno podporo 200 gl. je društvo kupilo nekoliko umetnih gnojil za poskušnje z raznimi načini gnojitve. Ta gnojila, in kolikor se jih še dokupi letos, razdelé se o svojem času na podlagi črteža, ki se ima še ustanoviti, med posamezne razumne poljedelce po deželi, da bodo mogli poskušnje delati o tem, kako izdatua so taka gnojila in sosedom kazati njihovo koristnost.

Na svilorejskih postajah, ki so ustanovljene po deželi, so leta 1893 brezplačno preiskali 1522 uzorcev svilodnega semena takim svilorejcem, kateri niso mogli plačati dotične pristojbine. Pregledovalcem pa so se nakazale primerne nagrade, v kateri namen je bilo visoko kmet. ministerstvo dovolilo potrebno svoto.

Preiskava semena ima za svilorejce veliko vrednost, ker jih

obvaruje, da se ne lotijo rediti bolnega ali vsaj sumljivega semena, po katerem bi lahko zagazili v občutljivo škodo.

V korist sadjereji se je v preteklem letu tudi marsikaj pri-skrbelo. Na italijanskem oddelku kmetijske šole se je vršil 6 dnevni poučni tečaj o sadjereji, katerega se je deležilo 17 poslušalcev: 15 njih je bilo prejelo po kmet. društvu podpore, 2 sta pa obisko-vala poduk na svoje stroške. Na slovenski strani dežele pa je imel učitelj slovenskega oddelka kmet. šole javna predavanja o sad-jereji v naslednjih 7 krajih: v Kobaridu s 100 poslušalci, pri sv. Luciji z 20, na Grahovem z 80, v Podmelcu z 42, v Ročinju z 110. v Tolminu s 33 in v Volčah z 70 poslušalci.

Preskrbelo se je dalje, da se priredè enaki poučni tečaji tekom letošnje zime na obeh oddelkih deželne kmetijske šole in društvo je v ta namen razpisalo 30 štipendijev za manj premožne obisko-valce. Slavni deželni odbor je seveda dovolil, da smejo učitelji ime-novanih zavodov voditi poučne tečaje.

V mnogih slučajih je kmetijsko društvo oddajalo svoje menenje v važnih, v kmetijstvo segajočih zakonskih načrtih in drugih zade-vah, tako o načrtu zakona zastian osobne dohodarine, o drugem načrtu zakona zastran zavarovanja kmetijskih delavcev proti nezgo-dam, o razdelitvi državne podpore za kmetijski pouk in za šolske vrte, o preuravnavi statistike kmetijskih pridelkov i. dr.

Društvo je tudi podpiralo pri poslanski zbornici in vis. c. k. kmetijskem ministertvu razne peticije, tako n. pr. ono za podalj-sanje zakona z dné 9. marcija 1889 št. 30 o pristojbinskih po-lajšilih za slučaj, kadar se preobrbe kak novčni dolg; potem prošnjo, da se žatré navidezna kupčija z žitom in posebno s pšenico, kup-čijo, ki jo uganjajo borsni špekulanti v škodo pridelovalcem in prošnjo, da se zapreči kupčija z umetnimi vini, koja zelò škoduje vinorejcem.

Z ozirom na to, da se ima leta 1896 pregledati davčni ka-taster naše dežele, odbral je glavni društveni odbor poseben odbor 15 udov, zastopnikov vseh okrajev, kateri bo imel o svojem času pretehtavati in predlagati, kako bi se doseglo zmanjšanje zemljiških davkov ter tako popravilo zlé nasledke zadnje cenitve.

V izvrševalni odbor, ki se je ustavovil pri tukajšnji kupčijski in obrtnijski zbornici v namen, da bi pospeševal zgradbo železničnih

črt čez Turi in čez Predel, izbral je glavni odbor dva svoja zastopnika in odmenil za dotične študije in dela 200 gl. podpore iz društvenega zaloga.

(Konec prihod.)

## ODDAJA ŽIVINSKE SOLI PO ZNIŽANI CENI.

( K O N E C )

§. 7. Po §. 6. spisano naročilo živinske soli naj občinski načelnik odpošlje precej pristojnemu vodstvu priglednega okraja finančne straže.

Ako bi dotična občina bila izločena od prejemanja živinske soli, naj vodstvo priglednega okraja finančne straže naročilo kot neveljavno prečrta ter vrne brez potrdila občinskemu načelniku. Sicer pak naj se kaki pogrešeni ali nedostatni podatki izpravijo, oziroma dopolnijo; eventualno naj naročeno množino živinske soli, ki mora biti izražena v kilogramih, ako bi presegala dotični občini prideljeno množino, zniža na to množino, in ako bi nje številka ne bila delitna sè številko 50 brez ostanka, naj jo zaokroži v zmyslu poslednjega odstavka §. 2.

Nato naj voditelj priglednega okraja finančne straže na to naročilo, pristavivši opomnjo „najdeno v redu“ ali pa izrečno povedbo, kaj se je popravilo ali dopolnilo, udari uradni pečat, pridene naj dan in podpis ter naj je vrne najkeseje v 48 urah po prejemu dotičnemu občinskemu načelniku.

§. 8. Po pristojnem vodstvu priglednega okraja finančne straže takó potrjena naročila živinske soli morajo:

- a) tiste občine, ki prihajajo same po sol k c. k. solnim skladiščem, določenim za oddajo soli (§. 4.), vlagati naravnost pri teh solnih skladiščih;
- b) druge občine pak najkeseje do 10. dné prejemnega meseca doposlato oddelku za solno opravilo pri c. k. generalnem ravnateljstvu avstrijskih državnih železnic na Dunaju, kateremu je naročena odprava té živinske soli.

Da se odpošlje naročilo živinske soli, za to naj skrbi dotični občinski načelnik sam. Da se bo pak prevoznja živinske soli mogla opraviti v celih vagonških nakladih, morejo nekatere ali tudi vse občine, ki so istemu c. k. solnemu skladišču v istem mesecu odkazane za prejem živinske soli, in za katere se živinska sol pošlje na isto železnično postajo, vposlati zgoraj navedenemu oddelku za solno opravilo svoja naročila živinske soli tudi v k u p e (k u m u l a t i v n o) ali p o e n e m svojih načelnikov ali pa tudi po načelniku (predstojniku) kake kmetijske družbe, v katere okraju so te občine.

V tem slučaju naj po občinah, ki so se združile za kumulativni prejem živinske soli, za pooblaščenca izvoljeni občinski ali društveni načelnik (predstojnik sestavi spisek o vseh naročilih teh občin (od katerih naročil pak mora vsako posamezno imeti v §. 7. predpisano potrdilo).

Ta spisek, kateremu je priložiti vsa naročila dotičnih občin, zaznamovana sè zaporedoma tekočimi številkami, naj izdajajoči, zgoraj oznamenjeni pooblaščenec teh občin, pristavivši svojo natančno adresu in svoj značaj in pa dan, svojeručno podpiše ter prav takó, kakor naročila posameznih občin, vloži najkasneje do 10. dne prejemnega meseca.

Ako se naročila ali spiski pošiljajo po pošti, treba je za take pošiljatve plačati poštnino, kolikor in gré.

§. 9. C. k. solna skladišča in pa oddelek za solno opravilo pri c. k. generalnem ravnateljstvu avstrijskih državnih železnic bodo naročila živinske soli, ki jim dohajajo, precej preskusila, najprej gledé na to, ali imajo v §. 7. predpisano potrdilo po pristojnem vodstvu priglednega okraja finančne straže, in pa, ali sta prav povedana v naročilu navedeno c. k. solno skladišče in mesec prejema. C. k. solna skladišča morajo še zlasti preskuševati naravnost njim dohajajoča naročila (§. 8, a) tudi gledé na to, ali se dotičnim občinam v letu, za katero gre, ni že morda izdala prideljena jim množina živinske soli po imenovanem generalnem ravnateljstvu.

§. 10. Ako bi se kako naročilo ne moralo morda vrniti kot neveljavno, bodo eventualno izpravljenim naročilom vstrezajoče množine živinske soli dotična c. k. solna skladišča tistim občinam, ki same prihajajo po sol v ta skladišča (§. 8., a), proti temu, da takoj v gotovini plačajo za sol pripadajočo kupno ceno s postranskimi stroški vréd



(§. 4.), oddajala tistim, ki so naročilo predali in se izkazali za pooblaščenca teh občin.

Živinsko sol po posredovanju oddelka za solno opravilo pri c. k. generalnem ravnateljstvu avstrijskih državnih železnic na Dunaju prejema občine pak morajo kupno ceno, pripadajočo za naročeno množino živinske soli po znižani ceni 5 gl. na meterski cent, imenovanemu generalnemu ravnateljstvu poslati ob enem z naročilom živinske soli in sicer, ako po pošti, plačavši poštnine, kolikor je gré. V tem slučaju bo plačati postranske stroške, ki se pokažejo pri oddaji in odposlatvi živinske soli, kesneje, in sicer ob enem sè stroški za prevožnjo (§. 12.).

Vendar morejo občine, ako se poprej dogovoré sè zgoraj omenjenim oddelkom za solno opravilo, tudi po poštni hranilnici plačati kupno ceno s postranskimi stroški vréd, katere bo v tem slučaju oddelek za solno opravilo preračunil naprej ter dal tem občinam na znanje.

Vse denarne pošiljatve, ki so zastran tega namenjene imenovanemu generalnemu ravnateljstvu, treba je zaznamovati z izrečno opomnjo „za nakup živinske soli“.

Oddelek za solno opravilo prejme na to po svojem pooblaščenca živinsko sol po meri došlih naročil in denarnih zneskov pri dotičnih c. k. solnih skladiščih v teku dotičnega meseca (§. 5.).

§. 11. C. k. solna skladišča izdadó za vsako posamezno občino, kateri so oddala živinsko sol ali naravnost ali pa po posredovanju oddelka za solno opravilo pri c. k. generalnem ravnateljstvu avstrijskih državnih železnic na Dunaju -- torej, ako se živinska sol prejema za več občin kumulativno se spiskom (§. 8.), za vsako v ta spisek vzprejeto občino posebe — priglednico katera se (sè spiskom, ako je kak) ob enem sè živinsko soljó izroči to živinsko sol prejemačim pooblaščencom dotične občine, oziroma imenovanega generalnega ravnateljstva, vsa naročila pak pridržé solna skladišča kot dokazila dnevniku.

Priglednice naj spremljajo pošiljatve živinske soli v založbo njih prevožnje do občine, katera jih ima pravico prevzeti, ter naj se po vodnikih prevožnje sè živinsko soljó oddadó načelnikom teh občin.

Ob enem z odpravo vsake posamezne pošiljatve živinske soli naj c. k. solna skladišča pošljejo prepise teh priglednic kot priznanilo na-

ravnost na pristojne finančne organe, povedane v naročilih, oziroma v priglednicah.

§. 12. Oddelek za solno opravilo pri c. k. generalnem ravnateljstvu avstrijskih državnih železnic, oziroma njegov pooblaščenec, pošlje po §. 10. prejeto živinsko sol z nakazano voznino (eventualno s postranskimi stroški) na zadnjo železnično postajo, oznamenjeno v dotičnem naročilu ali v spisku in vzprejeto tedaj tudi v priglednico. Na ti postaji naj tisti občinski predstojnik ali društveni načelnik, ki je sestavil naročilo, oziroma spisek, prevzame živinsko sol proti plačilu povzetega denarnega zneska ter naj jo dá prepeljati naprej v občino, ki ima pravico, prevzeti jo. Zgoraj oznamenjeni občinski, oziroma društveni načelnik jamči kot vodnik prevoznje *in solidum* z organom, kateremu izroči prevažanje, za tó, da se dotična pošiljatev živinske soli v redu in o pravem času pripelje v vpravičeno občino k njenemu načelniku.

Živinska sol se mora pri tem do časa, ko se razdeli posameznim vpravičenim kmetovalcem, hraniti na primernem in popolnoma varnem kraju pod zaporo občinskega urada.

Ista določila veljajo tudi o prevoznji in shrambi tiste živinske soli, katera se pri c. k. solnih skladiščih naravnost oddaje posameznim občinam, oziroma njih pooblaščenecem.

§. 13. Da je živinska sol, katero je kaka občina naročila, oziroma katera se ji je oddala, došla v to občino, naj njen načelnik precej naznani pristojnemu finančnemu organu, navedenemu v priglednici, katera to pošiljatev spremlja, ter naj pové čas, kedaj želi, da se opravijo v nastopnem paragrafu oznamenjena uradna opravila.

Dotični finančni organ naj prejem tega naznanila potrdi najkonejše v 24 urah in pri tem naj določi uro in dan za omenjena uradna opravila.

§. 14. Ob času, za to določenem (§. 13.), naj v spredaj stoječem paragrafu oznamenjeni finančni organ opravi v dotični občini vpričo odposlanca občinskega načelnštva ogledni izvid o došli pošiljatvi živinske soli, nato naj sname z vreč uradno zaporo ter te vreče sè živinsko soljo vrèd, ki je v njih, izroči občinskemu načelniku. Da je izvršil to uradno opravilo, potrdi naj finančni organ v občinskem vpisniku o porazdelbi živinske soli (§. 3.).

§. 15. Občinski načelnik razdeli živinsko sol, katero mu izroči pristojni finančni organ, med tiste kmetovalce, kateri so jo naročili, po

meri teh kmetovalcev, oziroma po meri došle množine živinske soli in za njo plačanih zneskov.

Ako bi pri tem ostal kak del prejete množine živinske soli, ima občinski načelnik z nastopnim omejitlom oblast, oddati ta ostanek proti povračilu stroškov tudi drugim kmetovalcem, ki bi ga radi prevzeli. Vendar morajo ti kmetovalci sploh imeti pravico prejemati živinsko sol v dotični občini in skupna množina živinske soli, ki jo dobí tak kmetovalec po znižanju cen v enem letu, ne smé po nikakem preokračiti v §. 6., odstavku 2. določene največinske množine.

Vsakemu kmetovalcu oddano množino živinske soli je z dnevom, katerega se je oddala, vpisati v stolpec 17—19. vpisnika o porazdelbi živinske soli (priloga A).

§. 16. Načelniki vseh tistih občin, ki prejemajo sol po znižani cení, in pa vse osebe, ki oskrbujejo prevoznjo, imajo dolžnost, da dovolé finančnim organom vsak čas pogledati v dotične zapiske, vpisnike in drugačne papirje, ter jim pokažejo živinsko sol, kar bi je bilo.

§. 17. V zmislu §. 2. v zakonu z dné 30. marca 1893. l. (Drž. zak. št. 65.) se o prestopkih dohodarstvenih predpisov o živinski soli uporablja dohodarstveni kazenski zakon, in zlasti je zastran hudega dohodarstvenega prestopka po §. 320. d. k. z. kaznovati tiste, ki rabijo ali dajó rabiti živinsko sol, katera jim je bila oddana po znižani cení, kot jedilno sol ali kateri jo odstopijo drugim ali pa kateri si živinsko sol, dasi jo je spoznati za tako, pridobé proti predpisom.

Tak hud dohodarstveni prestopok se po §. 320, oziroma 265. d. k. z. kaznuje za dotično množino z dvojnatis do dvanajsternatis razločkom med splošno ceno za jedilno sol in pa med znižano ceno za živinsko sol.

Po §. 1. a so vsi tisti kmetovalci, kateri so bili spoznani krivi hudega dohodarstvenega prestopka zaradi kake zle rabe sè živinsko soljo, izločeni od nadaljnega prejemanja take živinske soli.

Ako se v kaki občini spredaj oznamenjeni zapiski popolnoma opusté in se sploh na to stran poistinijo take neprilike in nerednosti, da se je bati resne prikratbe solnega dohodarstva, moči je tudi celi kaki občini odvzeti pravico do prejemanja take živinske soli dotlé, dokler se ne napravi dovoljen red.

Take izločbe od prejemanja živinske soli ukazuje gledé posameznih kmetovalcev finančno oblastvo prve stopinje, glede celih občin pak finančno deželno oblastvo, dovolivši 30 dni časa za rekurz.

O teh rekurzih odločuje dokončno v prvem slučaju finančno deželno oblastvo, v poslednjem slučaju pak finančno ministerstvo.

§. 18. Ker ni več mogoče, za leto 1894. držati se rokov, ki so v e. 3., oziroma 6. tega razpisa ustanovljeni za to, da se izvrši individualna porazdelba množine živinske soli, odkazanih posameznim občinam, na njih živino imajoče kmetovalce, oziroma da se količina živinske soli, pripadajoča na vsakega takega kmetovalca, naznani tem kmetovalcem, zato se določuje, da naj za individualno porazdelbo živinske soli, ki se oddá v letu 1894., občinski načelniki precej, ko izvedó, kaj je vsebina tega ukaza, dadó ovedeti živinski stalež kmetovalcev v okoliših svojih občin in da naj precej, ko se jim po §. 5. tega razpisa dá na znanje množina živinske soli, ki pripade na njih občino, izvrše porazdelbo té množine med živino imajoče kmetovalce v zmyslu dotičnih, spredaj stoječih določil in da naj posameznim kmetovalcem naznanijo, koliko pripade živinske soli na vsakega.

§. 19. Finančna deželna oblastva bodo v dotičnih deželnih jezikih oskrbela natisek potrebnih tiskovin za vpisnik o porazdelbi živinske soli s podučilom vréd (§. 3., priloga A in B), potem za naročila živinske soli (§. 6., priloga C) in pa za spiske o teh naročilih (§. 8., priloga D); te tiskovine bodo posamezne občine mogle prejemati po pristojnih oddelkih finančne straže po ceni, kolikor stane njih nareja.

---

## Razne vesti.

---

**Imenovanje.** — Gospod *Viljem Dominko* je stalno nameščen kot pristav na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole v Gorici in izročeno mu je začasno vodstvo zavoda.

\*  
\* \*

**Vabilo na skupno naročbo zmlatega žvepla.** — C kr. kmetijsko društvo vabi svoje člane in druge trtorejce naše dežele, da se deleže skupne naročbe na zmleto, dvakrat očiščeno rimsko žveplo prve vrste, katero bo dobiti po naslednjih pogojih :

1. Cena blaga, katero se izroči v magacinu v Gorici v žakljih po 50 kilogramov, je 6. gl. za vsaki kvintal, brez vseh drugih stroškov.

2. Blago se izroči proti koncu meseca aprila t. l.

3. Pri naročbi je plačati za vsaki žakelj po 50 kilogr. jeden goldinar varščine.

4. Naročila se bodo sprejemala do *poludné 31. marca t. l.*

5. Blago bo treba prevzeti in kupno ceno plačati vsaj v 14 dneh po prejetem naznanilu, da se ima po isto priti. Kdor v tem času ne pride po blago, zgubi plačano varščino, katera pojde v korist prihodnji naročbi.

\* \*

**Skupna naročba živinske soli.** — Naše c. kr. kmetijsko društvo skrbi pri vsaki priliki, kjer more svojim društvenikom in kmetovalcem naše dežele sploh pridobiti kako olajšavo, ali storiti kaj v prosep domačega kmetijstva. Spoznavši korist živinske soli, razposlalo je nevarno vsem županstvom na Goriškem vabilo na skupno naročbo take soli. Namesto, da bi vsaka občina sama poslala po blago v Piran, skrbela za potrebne vreče, vožujo itd., hoče društvo prevzeti vso to skrb in prositi za olajšavo voznine, ter blago pripraviti do Sežane, Tržiča, Gorice, ali do koder bi kazalo. Če se blaga naroči za več občin skupaj, oziroma za cele okraje, naložijo se ž njim celi vagoni in v tem slučaju je lažej izprositi izdatno znižano voznino.

Opozarjamo torej naše kmetovalce na okrožnico, katero so prejeli dui vsi župani na Goriškem; — naj jih podrezajo, če nečejo sami kaj storiti, da pridobé svojim občinarjem ponujane olajšave. Posebno je paziti na to, da se ne zamudé v okrožnici določeni roki. Zamude so nasledek nemarnosti in ta se vedno mašuje nad tistim, kateri jo zakrivi.

\* \*

**Delitev murbenih drevesc.** — Ker je želeti, da bi se v nekaterih pokrajinah naše dežele, kjer so podnebne razmere za to ugodne, sviloreja v prosep kmetijskega gospodarstva udomačila in tako razširila, kakor zasluži, delilo bo naše kmetijsko društvo meseca marca t. l. brezplačno murbina

drevesca visoke rašče takim kmetovalcem, kateri so vredni podpore in voljni skrbeti za take nasade. Drevesca bodo sposobna za stalno presaditev.

V ta namen naj slavno županstva opozoré razumne kmetovalce in male, bolj potrebne posestnike, da se oglasijo v občinskem uradu ter naznanijo, koliko drevesc želé nasaditi na svojih zemljiščih, katera naj navêdejo z dotičnimi parcelnimi številkami.

Imenik oglašanih kmetovalcev z razkazanim številom naročenih drevesc in z vpisanimi parcelnimi številkami tistih zemljišč, katera se odločijo za nasade, naj županstva pošljeja društvenemu uradu naj dalje do 10. marca t. l., da se drevesca lahko razpošljejo o pravem času, to je vsaj do konca meseca marca.

Murbe, ki se imajo razdeliti, bodo tu v Gorici na razpolago tistih, ki se za nje oglasijo, do konca marca t. l.; stroški za prevožnjo pojdejo na račun onih narcčnikov, kateri bi ne prišli sami, ali bi ne poslali po nje.

Zanašati se je, da bodo slavna županstva, kolikor je v njih moči, podpirala nalogo kmetijskega društva, izpodbujaje razumne in podpore vredne kmetovalce, da razširijo murbine zasade, po katerih se jim je nadejati onih koristi, katere daje sviloreja.

\* \* \*

**Oznanilo svilorejcem.** — C. kr. kmetijsko društvo se je prepričalo, da se v naši deželi prodaja mnogo okuženega in prav slabo napravljenega svilodnega semena, da pa tudi nekteri svilorejci ne delajo po pravilih, ktera dajejo nekako poroštvo za srečen vspuh sviloreje. Zato spoznava društvo za dobro, objaviti tudi letos sledeče nasvete, priporočevaje svilorejcem, naj se v svojo korist po njih ravnaajo :

1. Nikdo naj si ne kupi semena, o katerem ne vè zanesljivo, od kod prihaja : nasprotno naj se prednost daje neokuženemu semenu, ktero so znani, na dobrem glasu stoječi svilorejci napravili.

2. Vsak naj vzame le toliko semena, oziroma le toliko sviloprejk, za kolikor ima prostora in murbenega listja ; kjer je preveč sviloprejk, zagačenih v pretesnem prostoru, tam se najlažej vna-

mejo bolezní; kdor pa redí toliko sviloprejk, da jih ne more prerediti z lastnim listjem, ampak da si mora listje dokupovati, temu ne daja sviloreja navadno nobenega dobička.

3. Ne sprejemati svilodnega semena na rejo pred mescem aprilom, da se morda ne skazi v neprimernih prostorih, ali mogoče tudi za to, ker je slabo shranjeno.

4. Meseca aprila je za to skrbeti, da se mikroskopično preišče ono seme, katero hočemo kupiti ali rediti; v ta namen se je obrniti do c. kr. kemično-kmetijskega poskuševališča v Gorici, ali do svilorejskih postaj v deželi ali do tistih zvedencev, kateri so obiskovali reden tečaj o rabi mikroskopa na c. kr. poskuševališči.

Nepremožnim svilorejcem se bode seme *brezplačno* preiskovalo.

\* \* \*

**Bilfe in kolči ameriškanskih trt na prodaj.** — Slavni deželni odbor je s posebno okrožnico naznanil županstvom vseh vinorodnih občin, da imata oba oddelka deželne kmetijske šole v Gorici na razpolago kolikor sajenie (bilf), toliko kolči ameriškanskih, za trtno uš odporih trt in sicer:

a. italijanski oddelek 3800 kolči in 3500 sajenie Riparije typo, — 4650 kolči in 800 sajenie Solonis in 2600 kolči Rupestris. Sajenice sò izgojene iz semena, katero je šola prejela neposrednje iz zanesljivega zavoda v Parisu;

b. slovenski oddelek 19.000 kolči in 2800 sajenie Riparije typo, 300 kolči in 2100 sajenie Solonis s Cardifolio, 200 kolči Rupestris, 1400 sajenie francoske Rupestris in 250 Rupestris typo.

Opazuje se, da trtam Riparije in Rupestrisa ugajajo bolj suha, gorata tla, Solonis uspeva pa tudi v vlažnih zemljiščih, da le niso prav močvirna.

Zgorej navédene sajenice in kolči se v malih deležih po 100, 200, 300 in k večemu 400 komadov oddajo trtorejcem, — in sicer imajo prednost razumni, mali posestniki, — po naslednjih cenah:

kolči po 50 kr. sto komadov, sajenice enoletne po 1 gl., dvoletne pa po 2 gld. sto komadov.

\* \* \*

Kupno cenó je koj plačati pri prejemu trt.

Povabljena so županstva, naj to po navadnem načinu razglasijo v vseh občinah svoje županije z dostavkom, da se je tistim, kateri želé dobiti kaj sajenic ali kolči, oglasiti pri županstvu vsaj do 15. marca t. l.

V naslednjih treh dneh bodo županstva nabrane oglase poslala deželnemu odboru, kateri bo potem izvršil razdelitev po svojem spoznanji.

\* \*

**Trtorejci na Goriškem pozor!** — Kdor se hoče deležiti skupne naročbe na bakreni vitrijol, naj se požuri! Do 31. tek. meseca sprejema urad našega kmetijskega društva naročbe po pogojih, katere smo objavili v zadnji številki. Kdor zamudi samo en dan, moral bo sam za se skrbeti in blago dražej plačati, ne da bi se mogel zanašati na njegovo pristnost in čistost.

\* \*

**Zimski poučni tečaj o sadjereji** vršil se je na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole dne 19. do vštévno 22. februarja t. l. Deležilo se ga je 32 sadjerejcev iz raznih strani naše dežele, 16\* z deželnimi podporaini po 5 in po 7. gld., vsi drugi pa na svoje stroške. Poučeval je gosp. Viljem Dominko. Teoretično-praktična predavanja so bila vsak dan od 10.—12. predpoludne in od 2—4 popoludne. Predavanja so obsegala naslednje: Botaničen popis sadnih dreves, izgoja dreves iz semena, s potohujenci, z deltivijo in grebeničanjem.

Zimsko, pomladansko in poletno cepljenje dreves. Izgoja jablan, hrušk, kutin, češenj, marelic, breskvi, smokev, orehov in kostanja, vseh teh kot poldebelnata in visokodebelnata drevesa. Presajanje dreves na stalno mesto, kopanje jam, sajenje, obrezovanje, pomlajevanje, precepljenje in gnojenje. Konečno o obiratvi in porabi sadja, ter o raznih drevesnih boleznih.

Vsi deležniki, kojih je bilo za sedanji letni čas, ko je na kmetijah uže muógo dela, lepo število, so se prav marljivo in z velikim zanimanjem deležili poduka, vsled česar se smemo zanašati, da so se s polno torbico nabranih naukov povrnili vsak na svoj dom, kder bo lahko vsakdo v svoj in svojih sosedov blagor izkoristil, kar se je naučil.